

IN HET OUDE HOTEL

Joseph Mitchell

In het oude hotel

Vertaald uit het Amerikaans door
Susan Janssen en Johannes Jonkers

Lebowski Publishers, Amsterdam 2016

Oorspronkelijke titel: *Up in The Old Hotel*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Vintage Books, a division of Random House Inc., New York, 2008

© Joseph Mitchell, 1942, 1944, 1945, 1947, 1951, 1952, 1956, 1959, 1964

© Vertaling van *De oude meneer Flood* en *Op de bodem van de haven*: Johannes Jonkers, 2016.

© Geheel herziene vertaling van *Het geheim van Joe Gould*: Susan Janssen, 2016.

De eerste vertaling verscheen in 2001 bij Uitgeverij Atlas, Amsterdam.

© Nederlandse uitgave: Lebowski Publishers, Amsterdam 2016

© Omslagbeeld: Harold Chapman, 1960

Omslagontwerp: Dog and Pony, Amsterdam

Typografie: Crius Group, Hulshout

Auteursfoto: © Therese Mitchell | The Estate of Joseph Mitchell

ISBN 978 90 488 3537 9

ISBN 978 90 488 3538 6 (e-book)

NUR 302

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski Publishers is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

De oude meneer Flood	7
<i>De oude meneer Flood</i>	11
<i>De noordkrompen</i>	29
<i>Het feestje van meneer Flood</i>	54
De bodem van de haven	85
<i>In het oude hotel</i>	87
<i>De bodem van de haven</i>	117
<i>De ratten aan de waterkant</i>	146
<i>Het graf van meneer Hunter</i>	164
<i>Viskotterschipper</i>	203
<i>De riviermannen</i>	248
Het geheim van Joe Gould	303
<i>Professor Zeemeeuw</i>	309
<i>Het geheim van Joe Gould</i>	333

De oude meneer Flood

Vertaald door Johannes Jonkers

Aantekening van de schrijver

Deze verhalen over vis eten, whisky, dood en wedergeboorte verschenen voor het eerst in *The New Yorker*. Meneer Flood is niet één man; in hem zijn facetten gecombineerd van diverse oude mannen die op Fulton Fish Market werken of rondhangen, of die dat in het verleden hebben gedaan. Ik wilde dat deze verhalen niet zozeer feitelijk als wel waarheidsgetrouw waren, maar ze hebben wel een solide feitelijke basis. Ik ben de helft van de mensen op de markt dank verschuldigd voor hun hulp bij het verkrijgen van deze feiten. De volgende mensen ben ik veel dank verschuldigd:

Mevrouw James Donald, eigenares; James Donald, hoofdbarkeeper; en Gus Trein, de hotelier van het Hartford House, 309 Pearl Street.

Louis Morino, eigenaar van Sloppy Louie's Restaurant, 92 South Street.

Drew Radel, directeur van de Andrew Radel Oyster Company, South Norwalk, Connecticut.

Wijlen Amos Chesebro, een van de oprichters van Chesebro Brothers, Robbin & Graham, Kramen 1, 2 en 3, Fulton Fish Market, en wijlen Matthew J. Graham, van hetzelfde bedrijf. De heer Chesebro overleed in december 1946 en bereikte op een paar weken na de leeftijd van drieënnegentig.

Joe Cantalupo, directeur van de Cantalupo Carting Company, 140 Beekman Street. De heer Cantalupo is antiquair; hij verzamelt prenten en foto's van oude gebouwen in de vismarktbuurt en omgeving. Zijn bedrijf, dat is opgericht door zijn vader, Pasquale Can-

talupo, veegt en spuit de markt schoon en voert het vuilnis van de markt – kapotte tonnen en dozen, visafval en weggegooide vis – af naar de vuilverbrandingsovens van de stad. Zijn vrachtwagens zijn voorzien van het opschrift:

EEN LAST OP DEZE TRUCK
IS EEN LAST VAN UW SCHOUDERS

F. Nelson Blount, directeur van de Narragansett Bay Packing Company, Warren, Rhode Island. De heer Blount vist op noordkrompen.

De oude meneer Flood

Een taaie Schotse Ier die ik ken, meneer Hugh G. Flood, een gepensioneerde aannemer voor sloopwerken, drieënnegentig jaar oud, zegt vaak tegen mensen dat hij het vaste voornemen heeft te blijven leven tot de middag van 27 juli 1965, zijn honderdvijftiende verjaardag. 'Ik vraag niet veel hier in het ondermaanse,' zegt hij. 'Ik wil alleen de honderdvijftien halen. Dat zal me op de been houden.' Meneer Flood is klein en verschrompeld. Zijn ogen zijn alert en ijsblauw, en zijn gezicht is rood, knokig en gladgeschoren. Hij heeft een ouderwets voorkomen. Doorgaans draagt hij een hoog, stijf boord, een overhemd met zuurstokstreep, een kamgaren pak en een bolhoed. Over zijn vest hangt een zilveren horlogeketting. Hij draagt een bloem in zijn revers. Als ik in de Fulton Fish Market-buurt ben, wip ik altijd het Hartford House even binnen, een slaperig hotel aan de waterkant in 309 Pearl Street, waar hij een kamer heeft, om te zien of hij nog leeft.

Veel bejaarde mensen verzoenen zich met de zekerheid van de dood en worden kalm; meneer Flood is onverzoenlijk. Daar zijn drie redenen voor. Ten eerste geniet hij met volle teugen van het leven. Ten tweede komt hij uit een lange familielijn van baptisten en heeft hij een knagende angst voor het hiernamaals, gecompliceerd door het feit dat de beschrijvingen van de hemel in de Bijbel voor hem even afschrikwekkend zijn als die van de hel. 'Ik wil eigenlijk naar geen van beide,' zegt hij. Bijna elke dag tobt hij over religie en leest hij een hoofdstuk uit de Bijbel. Toch gaat hij alleen met Pasen naar de kerk. Op die dag neemt hij een paar whisky's als ontbijt, stapt

dan in een taxi en gaat naar een baptistische kerk in Chelsea. Daarna is hij minstens een week somber en zwijgzaam. 'Ik ben een godvrezend man,' zegt hij, 'en ik geloof in de gekruisigde en verzezen Jezus Christus en zijn wederkomst, maar meer dan één preek per jaar kan ik niet verdragen.' Ten derde is hij een theoreticus op het gebied van dieet – hij noemt zichzelf een zeediertariër – en voelt zich verplicht een spectaculaire leeftijd te bereiken om zijn theorie te bewijzen. Hij is ervan overtuigd dat het eten van vlees en groenten het leven verkort en houdt vol dat het enige verstandige voedsel voor een man, vooral voor een man die de honderdvijftien wil halen, vis is.

Voor meneer Flood is het vlees van vis en schelp- en schaaldieren niet alleen goed om te eten, maar ook een elixer. 'Als ik een kreeft of zo'n malse octopus van de West Coast heb verorberd,' zegt hij, 'heb ik het gevoel dat ik uit de bron der jeugd heb gedronken.' Hij eet met smaak alle soorten zeevruchten, waaronder zee-egeleieren, kogelvisstaarten, alikruiken, pijlinktvissen en grote roggen. Hij houdt vooral van een oude Bostonse ontbijtschotel: gedroogde kabeljauwtongen, -wangen en zwemblazen – de gelatineachtige blazen langs de ruggengraat van de kabeljauw. Hoe ongewoner de schotel, hoe meer hij ervan houdt. Als hij iets eet waarvoor de meeste mensen zouden terugdeinzen, voelt hij zich superieur. Hij eist echter dat de vis zo eenvoudig mogelijk wordt klaargemaakt. Naar zijn mening zijn er in de stad maar vier eerste klas visrestaurants – Sweet's and Libby's aan Fulton Street, Gage & Tollner's in Brooklyn, en Lundy's in Sheepshead Bay – en zelfs deze, zegt hij, zijn geneigd tot te veel franje. Daarom eet hij meestal in Sloppy Louie Morino's, een drukke tent aan South Street die bijna uitsluitend bezocht wordt door vishandelaars van de Fulton Market aan de overkant. Als meneer Flood aan zijn lunch toe is, gaat hij naar de kraam van een van de groothandelaars, een vriend van hem, en struint hij zo'n halfuur bij de bakken. Ten slotte kiest hij een vis uit, of een paling, of een krab, of de vleugel van een rog, of wat er die dag ook maar het beste uitziet, koopt het, neemt het oningepakt mee naar Louie's en zegt

tegen de kok hoe hij het precies klaargemaakt wil hebben. Meneer Flood en de kok, een knorrige oude Genuees, zijn goede vrienden. 'Ik heb me grondig verdiept in viskoks,' zegt meneer Flood, 'en ik heb besloten dat oude Italianen de beste zijn. Daarna komen oude gekleurde mannen, dan oude ongure yankees, en dan oude dronken Ieren. Ze moeten oud zijn; je hebt bijna een heel leven nodig om te leren hoe je iets eenvoudig moet doen. Zelfs het fornuis moet oud zijn. Als de kok een vreselijke zatlap is, is dat des te beter. Ik denk niet dat een geheelonthouder vis kan klaarmaken. Nou ja, als hij een ongure oude tabak pruimende geheelonthouder is, zou hij het misschien kunnen.'

Meneer Floods houding tegenover zeevis en schaal- en schelpdieren is niet geheel en al mystiek. 'Vis,' zegt hij, 'is de enige kost die de wetenschappers nog niet hebben kunnen verbeteren. De bot die je vandaag de dag eet bevat niet méér van die rotvitaminen dan de bot die je betovergrootvader at, en hij smaakt hetzelfde. Al het andere is eindeloos verbeterd, keer op keer, zozeer dat het niet meer te vreten is. Neem nou het ei. Toen ik klein was op Staten Island aten kippen zand, sprinkhanen, restjes van de tafel en wat ze verder ook maar uit de grond konden krabben, en een bord roerei was een traktatie. Vervolgens ontwikkelden de wetenschappers een speciaal legmengsel gemaakt van oude maïskolven en gesteriliseerde karnemelk, en als je tegenwoordig roerei bestelt, krijg je een bord gele lijm. Neem de appel. Jaren geleden kon je van een appel genieten. Vervolgens bemoeiden de wetenschappers zich ermee en vonden chemische kunstmest uit speciaal voor appelbomen, en appels werden groot, rood, glanzend, mooi en volkomen smaakloos. En dan de groenten. Groenten zijn net zo lang verbeterd tot ze gewoon giftig zijn geworden. Geen wonder dat twee derde van de bevolking last heeft van een opspelende maag.'

Behalve brood en boter, sauzen, uien en gebakken aardappelen heeft meneer Flood zelf sinds 1885 zelden iets anders dan zeevis en schaal- en schelpdieren gegeten, en hij verkeert in prima conditie.

Voor een man van over de negentig die vanaf zijn jongensjaren tot zijn tachtigste hard heeft gewerkt in weer en wind, is hij zelfs een fenomeen; hij heeft zijn eigen tanden nog, zijn gehoor is nog in orde, hij draagt geen bril, hij is zelden in de war en zijn eetlust is zo goed dat hij meteen na de lunch begint te mijmeren over wat hij 's avonds zal eten. Hij loopt weliswaar behoedzaam en een beetje wankel, maar zonder stok tenzij er sneeuw op de stoepen ligt. 'Het enige waar ik bang voor ben is ongelukken,' zei hij onlangs. 'Een gebroken bot zou me hoogstwaarschijnlijk de das omdoen. Afgezien daarvan maak ik me niet te sappel over mijn gezondheid. Ik ben immuun voor de gemiddelde bacil; vat zelfs nooit kou; ben sinds 1912 niet verkouden geweest. De enige reden waarom ik toen kou heb gehad is dat ik midden in de winter op een avond dat het plensde aan de boemel ging. Mijn schoenen waren gebarsten en lieten het vocht door en ik verloor een paar keer mijn evenwicht en ploeterde rond in de goot en op een gegeven moment was ik mijn hoed kwijt en ik was net naar de kapper geweest en in een café stond ik minstens een uur op de tocht en een arme kerel naast me nieste aan één stuk door en toen ik thuiskwam kroop ik als een dwaas in een bed dat naast een open raam stond en viel met mijn natte kleren aan, schoenen en al, in slaap. Bovendien had ik de hele nacht daarvoor rechtop in een trein gezeten en geen oog dichtgedaan, en mijn weerstand was laag. Als de Lieve Heer maar kans ziet mij voor ongelukken te behoeden, geen gestruikeld op trappen, geen helse automobielen die in het donker op me af sjezen, geen gebroken botten, dan haal ik de honderdvijftien makkelijk.'

Meneer Flood denkt niet vaak aan dokters en blijft bij ze uit de buurt. Hij zit vele avonden in een gemakkelijke oude spijlenstoel in de bar van het Hartford House whisky met kraanwater te drinken en te discussiëren, en soms gaat hij in de kleine uurtjes om onverklaarbare redenen op cognac over en wordt hij de volgende ochtend wakker met een verpletterende kater – wat hij een *katzenjammer* noemt. Die keren gaat hij naar S.A. Brown's, 28 Fulton Street, een

zeer geurige kleine drogist die is geopend tijdens de tweede termijn van president Thomas Jefferson en die gespecialiseerd is in het uitrusten van medicijnkastjes voor vissersboten, en koopt een flesje Dr. Brown's Next Morning, een patentgeneesmiddel waarvoor men in de vishandel veel ontzag heeft. Voor alle andere kwalen, lichamelijk of geestelijk, eet hij rauwe oesters. Op een dag werd meneer Flood in de bar van het Hartford aangesproken door een bevende kerel van in de zeventig, ook een bewoner van het hotel, die tegen hem zei: 'Flood, ik was vorige week jarig. Ik word oud. Ik maak het niet lang meer.'

Meneer Flood snoof geërgerd. 'Nou, ik verdorie wel,' zei hij. 'Ik kom pas kijken.'

De beverige kerel zuchtte en zei: 'Ik ben rijp voor de sloop. Ik ga maar eens naar de dokter, uptown.'

Meneer Flood snoof weer. 'Ach man, hou toch je mond,' zei hij. 'Jouw dokter kan de pot op! Ik zal je zeggen wat je moet doen. Je gaat onmiddellijk naar Libby's oesterrestaurant aan de overkant en zegt tegen de man dat je een paar van zijn grote oesters wilt eten. Ga niet zitten. Blijf aan de fraaie marmeren bar staan die ze daar hebben, waar je kunt toekijken hoe de man ze opensnijdt. En zeg hem dat je het oestervocht wil drinken; dan zal hij ze op de bolle kant van de schelp opensnijden, zodat het vocht er niet uit loopt. En zorg ervoor dat je de grote krijgt. Zorg dat je zulke grote krijgt dat je achterover moet hangen om ze naar binnen te slurpen, van het formaat dat de meeste restaurants gebruiken in braad- en stoofschotels; God vergeve het hun, ze weten niet beter. Vraag naar Robbins Islands, Mattitucks, Cape Cods of Saddle Rocks. En doe die rooie saus er niet op, die cocktailsaus, die troep, die drek. Vraag de man naar een halve citroen, geef die een paar porren om het sap los te maken en knijp hem uit over de oesters. En pak de eerste die hij opensnijdt op en ruik eraan, zoals je aan een roos ruikt of een glas cognac. Die zilte, zeevierige geur zal je hoofd helder maken; hij zal je bloed sneller doen stromen. En eet er niet slechts zes; neem de

tijd en eet er twaalf, eet er vierentwintig, eet er zesendertig, eet er achtenveertig. Geef de man vervolgens een royale fooi, koop een sigaar van vijftig dollarcent voor jezelf, zet je hoed schuin op je hoofd en wandel naar Bowling Green. Kijk naar de hemel! Is die niet blauw? En kijk naar de meisjes die op hun fraaie voetjes voorbijtrippelen! Zijn dat niet de mooiste meisjes die je ooit hebt gezien, de levendigste, met de lekkerste billen, de vrolijkste lach? Schaam je je niet dat je er zelfs maar over denkt je goede geld te verspillen aan een rotdokter? Als je eenmaal zover bent, moet je oppassen. Je zult je waarschijnlijk zo opgekikkerd voelen dat je vreemden op de rug slaat, een ruit intrapt, een smeris te lijf gaat, of op de laadklep van een vrachtwagen springt om stiekem mee te rijden.'

In 1930, toen hij tachtig was, verkocht meneer Flood zijn sloopbedrijf, de H.G. Flood Sloop- en bergingsfirma Inc., een bloeiende onderneming. Anderhalf jaar later overleed mevrouw Flood, zijn tweede vrouw. Meteen na de begrafenis deed hij afstand van zijn appartement in Chelsea, liet zijn meubilair opslaan en nam zijn intrek in het Hartford, een hotel dat hij al vele jaren kende en bewonderde als een werkelijk rustige plek. 'Ik had een trieste behoefte aan rust toen ik hier mijn intrek nam,' zei hij ooit. 'Ik had een vrome vrouw, God hebbe haar ziel. Ze was tegen alles en nog wat op het gebied van plezier. Als ik me met een stuk in m'n kraag vertoonde, kwelde ze me. Ze heeft nooit geprobeerd me te slaan. Ze stond gewoon in de deuropening, wierp haar hoofd in haar nek en krijste. Ze gebruikte beide longen en het leek onmogelijk dat al die herrie uit één menselijke mond kwam. Op sommige avonden was ik bang dat mijn trommelvliezen niet bestand waren tegen die belasting. Op een keer zei ik tegen haar: "Mary, lieve schat, ik ben God dankbaar dat jij niet drinkt. Als je al zoveel lawaai kunt maken in broodnuchtere toestand, kun je nagaan waartoe je met een beetje gin in staat zou zijn."

Het Hartford staat op de zuidwestelijke hoek van het kruispunt

Pearl Street, Ferry Street en Peck Slip, in de oude stad. De South Ferry-tak van de luchtspoorlijn van de Third Avenue gaat erlangs, op Pearl Street. Een paar straten ten zuiden ervan ligt de vismarkt, en een straat ten noorden ervan The Swamp, de leerlooierswijk. De prijzen van de kamers variëren van drie dollar vijftig tot vier dollar vijftig per week. Meneer Flood nam een van de kamers van vier dollar vijftig, en hij heeft het er altijd naar zijn zin gehad. ‘Voor een ouwe gepensioneerde weduwnaar-dronkenlap als ik,’ zegt hij, ‘is de ideale plek een hotel in een achterafsteegje waar hij onder zijn soortgenoten kan zijn, de ruige types. Ik heb een getrouwde dochter bij m’n eerste vrouw, en zij smeekte me om bij haar te komen wonen. Godzijdank heb ik dat niet gedaan! Zoals ik tegen haar zei: “Louise, na een maand zou je me niet meer kunnen luchten of zien, en vice versa. Daar zou jij niets aan kunnen doen. Dat is de natuur. Je zou willen dat ik stierf en oprotte, en ik zou waarschijnlijk inderdaad sterven, alleen maar om jou een plezier te doen.”’ Meneer Flood is welgesteld en zou zich ongetwijfeld het Waldorf-Astoria kunnen veroorloven, maar nieuwhed deprimeert hem. Zoals de meeste oude mensen voelt hij zich het best bij dingen die lang zijn meegegaan. Het Hartford is het oudste hotel in de stad dat onafgebroken in bedrijf is geweest, en het past gewoon bij hem. Het werd in 1836 geopend als het Eastern Pearl Street House; de naam werd eind jaren zestig van de negentiende eeuw veranderd, toen stoomschepen uit Hartford en andere havens in New England in het nabijgelegen Peck Slip afmeerden. Het is een gebouw van vijf verdiepingen in de vorm van een schoenendoos, het wordt omringd door fabrieken en pakhuizen met huiden en specerijen, en ’s avonds is het vriendelijke licht in de lobby annex bar en eetzaal het enige dat in de wijde omtrek is te zien. In het dikke glas in de voordeur is de afbeelding van een bloemenmand gegraveerd, tegenover de bar staat een rij gammele spijlenstoelen, de prijslijst is met krijt op een grote lei aan de muur van de eetzaal gekalkt, en onder aan de trap is een eikenhouten rek waaraan de bewoners hun sleutels hangen als ze

's ochtends naar beneden komen. De sleutels zijn zwaar en allemaal bevestigd aan een gekartelde koperen hanger die bijna net zo groot is als een schotel. Er is geen lift. Op de plank achter de bar staan diverse foto's van het hotel. Op een ervan, genomen in 1901, staat Buffalo Bill met een paar indianen in geitenleren jassen met franje. Ze zitten kreeft te eten aan een gezinstafel in de eetkamer. Langs de rand ervan heeft iemand in priegelig handschrift het volgende geschreven: 'Kolonel Buffalo Bill en twaalf rode indianen, net van de boot uit Boston, logeerden hier drie dagen, grote eters, kreeft bij elke maaltijd, de hele nacht op, namen bezit van het hotel.'

Het Hartford heeft momenteel vijfenveertig bewoners, de meesten oudere zeelieden die zijn gestopt en van spaargeld of pensioenen leven. Sommigen van hen komen wekenlang het hotel niet uit, zelfs niet voor een blokje om. Zes van hen waren officier op koopvaardij-schepen, vier waren binnenschipper op de Hudson, twee werkten op mosselkotters, een was de eigenaar van een paar havensleepboten, een beheerde drie rijen elfnetten in de Hudson bij Edgewater, New Jersey, een had een schuit met levende aasvis in Sheepshead Bay, en een was schipper van een zegenboot in de oude visafvalvloot in Long Island Sound die haring ving voor kunstmestfabrieken. Enkelen zijn stuurs en teruggetrokken en na jaren nog steeds niet gewend aan het nietsdoen. Zij blijven een groot deel van de tijd rustig op hun kamer. Een stuk of tien zijn drankzuchtige mythomanen met een wilde fantasie, en meneer Flood is vaak in hun gezelschap. Zij staan bij zonsopgang op, denderen de trap af naar de bar en beginnen te snoeven bij het ontbijt; tegen sluitingstijd, rond middernacht, zitten ze daar nog steeds te snoeven. Voordat de nachtbarkeeper naar huis gaat, moet hij gewoonlijk twee of drie van hen de trap op helpen en ze naar bed brengen; dat beschouwt hij als een van zijn plichten. Sommigen zijn chagrijnen, maar de eigenares, mevrouw James Donald, vindt dat niet erg. Ze zegt dat het haar is opgevallen dat het makkelijker is om dag in dag uit zaken te doen met een chagrijnige man dan met een man die voortdurend een glimlach op z'n gezicht

heeft. Mevrouw Donald is een knappe, vriendelijke vrouw, afstameling van hugenoten en Duitsers. Ze erfde het Hartford van haar eerste man, Dietrich Bloete, die sinds 1901 de eigenaar was. Een broer van haar, Gus Trein, is de hotelier. Haar huidige man, een gepensioneerde politiemans, is hoofdbarkeeper.

De kamer van meneer Flood bevindt zich op de bovenste verdieping. Het meubilair herinnert hem op een aangename manier aan voorbije jaren; er staat een koperen bed, een wastafel met lampetkan en -kom, een rieten schommelstoel en een tafel met marmeren blad. 'Het meubilair hier is ongeveer even oud als ik,' zei hij op een dag. Aan een van de muren heeft hij kartonnen posters gehangen die ontworpen zijn voor de etalages van viswinkels en die hij op de kop heeft getikt in het kantoor van de Fishery Council, de kamer van koophandel van de visserij. Onder meer de volgende:

KRABBen HIER UIT ZEE
ZIJN ELKE DAG OKÉ.

VERSE MAKREEL VAN HET SEIZOEN
VOOR MAAR WEINIG POEN.

KOP OP EN HOUD MOED
ONZE OESTERS ZIJN GOED.

Aan een andere muur, vlak boven het hoofd van het bed, heeft meneer Flood een kaart van Staten Island opgehangen. Hij is daar geboren. Ik stelde hem ooit een vraag over zijn jeugd. Hij fronste zijn wenkbrauwen en zei: 'Beste jongen, ik praat graag, maar ik praat niet graag over mijn verleden. Dat is een onmiskenbaar teken van een tweede jeugd.' Maar een andere keer zei hij: 'Ik ben een Staten Islander van de derde generatie. Ik kom uit Pleasant Plains, een dorp aan de zuidkust. Mijn grootvader en vader waren timmerman. Ik had een oom in Brooklyn die aannemer was – woningen en kleine

fabrieken – en als jongen ging ik voor hem werken. Als ik je een raad mag geven: ga nooit voor je eigen familie werken. Mijn oom was een grootmoedig man. Op een keer zag ik hem een briefje van vijf dollar bijdragen om het gezin van een arme kerel te helpen die vijfendertig jaar zijn boekhouder was geweest en was overleden zonder geld voor zijn begrafenis na te laten. Ik heb geloof ik zestien jaar voor hem gewerkt en toen kwam ik tot bezinning, nam mijn ontslag en werd aannemer voor sloopwerken. Ik denk dat ik uit kwaadaardigheid in die branche ben terechtgekomen.’

De kamer van meneer Flood heeft één raam, en als hij uit dat raam naar het zuiden kijkt, kan hij de vergulde blauwbaars zien op het windvaantje boven op de grijze loods van de Fulton Market Association, een uitzicht dat hem dierbaar is. Meneer Flood is netjes op zichzelf; hij gaat elke dag naar de kapper, zorgt dat zijn pakken geperst zijn, en zijn bolhoed is zelden stoffig. Zijn kamer daarentegen is een enorme puinhoop. Hij laat het kamermeisje hem bijna nooit schoonmaken. Boven de wastafel hangt een kalender van 1932 vol watervlekken waarvan het maandoverzicht, zelfs het blad voor januari, nog steeds intact is. Op de tafel met marmeren blad staan vier druivenmanden vol zee- en rivierschelpen. Hij is een schelpenverzamelaar. Een van zijn meest gekoesterde bezittingen is een stel zoetwatermosselschelpen. Hij heeft ze gekregen van een handelaar in levende karpers in Peck Slip die ze op een inkoopreis aangeboden kreeg van een paar karpervissers op de rivier de Tennessee die als bijbaan op mosselen vissen voor de handel in parelmoeren knoopjes. Meneer Flood heeft negen soorten schelpen. Elke soort heeft naast zijn Latijnse naam een naam die in de handel wordt gebruikt. ‘Ik heb een varkensteen, een pistoolgreep, een hielensplijter, een wrattenrug, een esdoornblad, een apenkop, een rozenknop, een konijnenpoot en een vlinder,’ zegt hij trots. ‘Ik had een wasbord, een damesvinger en een muilezeloer, maar op een nacht kwam ik laveloos thuis en stommelde rond en kon het lichtkoord niet vinden en ze lagen op de grond en ik trapte erop.’ De

vloer rondom de schommelstoel van meneer Flood is altijd bezaaid met spullen. De laatste keer dat ik hem bezocht lagen overal om de stoel heen een garnalenschepnet waarin hij de as van zijn sigaren tikt, een soort vismes, bekend onder de naam *ripper*, een kleebrorstel, een bijbel, twee delen Mark Twain (hij bezit een tiendelige set in grote letter), een plakboek vol vergelende knipsels van Heywood Brouns column in *The World-Telegram*, een exemplaar van de *War Cry*, het tijdschrift dat het Leger des Heils op straathoeken vent, en een oud, fraai geschreven naslagwerk van het United States Bureau of Fisheries, 'Fishes of the Gulf of Maine', dat hij jaren geleden bij het Government Printing Office heeft besteld en dat hij steeds weer herleest. Hij kent de gewoonten en verspreidingsgebieden van honderden soorten vissen, weekdieren en schaaldieren; hij kent zelfs de Latijnse namen van vele daarvan uit zijn hoofd. Twain en Broun zijn de favoriete schrijvers van meneer Flood. 'Als ik in de hemel kom,' zei hij ooit, 'probeer ik de eerste zaterdagavond dat ik daar ben, als de leiding ermee akkoord gaat, een fles goede whisky te pakken te krijgen en ga ik op zoek naar de heren Twain en Broun. En als ze daar niet zijn, vraag ik of ze me naar die andere plek willen sturen.' Even later voegde hij er ongemakkelijk aan toe: 'Dat meen ik natuurlijk niet. Ik praat alleen maar om mezelf te horen praten.'

Meneer Flood gaat elke doordeweekse morgen naar de vismarkt. Hij staat om vijf uur op, drinkt een kop zwarte koffie in de eetzaal van het Hartford, steekt een sigaar op en loopt op zijn gemak langs de viskramen, de oesterstalletjes, de platvis-fileerbedrijven, de rookzolders en de pieren. Als hij bij Fulton Street komt, ervaart hij de heksenketel op de markt als verkwikkend. Hij gooit zijn schouders naar achteren, snuift de zilte lucht op en wrijft zich in zijn handen. Voor hem is de stank van de vispakhuizen niet onaangenaam. 'Ik zal je een waardevol geheim vertellen,' zei hij ooit. 'De lucht van de Fulton Fish Market geneest een verkoudheid binnen twintig minuten. Niemand die op de markt werkt is ooit verkouden. Ze weten niet wat verkoudheid is. De vishandelaars zijn bang dat het

grote publiek dat zal ontdekken. Het is hier nu al veel te druk, en als het publiek de gewoonte zou aannemen hier te komen om hun verkoudheid te genezen, zou je hier je kont niet meer kunnen keren.' Als hij naar de markt gaat, kleedt hij zich als een visbaas: hij draagt een wit schort tot op de enkels en kniehoge rubberen laarzen. De straten daar worden net als de vloeren van de kramen voortdurend schoongespoten, en hij gelooft in eerbiediging van het oude marktspreekwoord: 'Wie zijn voeten droog houdt, wordt stokoud.' Hij gaat eerst naar de pieren en kijkt toe hoe de trawlers, boomkorkotters en mosselkotters worden gelost. De vissers bejegenen hem met respect en beantwoorden al zijn vragen. Ze lijken te denken dat hij een soort functionaris is. Ze noemen hem Pa of Commissaris. Op een ochtend stond ik met Edmond Irwin, opzichter van de Fishery Council, op de pier bij Fulton Street, toen meneer Flood kwam rondsnuffelen. Hij keek in een trawler uit New Bedford die gelost werd en schreeuwde: 'Hé, schipper, kom 's hier!' De schipper hield op met wat hij aan het doen was, stak gehoorzaam het dek over en tuurde omhoog naar meneer Flood, die vroeg: 'Wat hebt u vandaag, schipper?'

'Niks bijzonders, meneer,' zei de schipper. 'Gewoon een lading platvissen – winterschollen en geelstaartscharren.'

'Prima, prima, schipper,' zei meneer Flood. 'U hebt genoeg tongfilet in die lading voor vijfduizend maaltijden. Waar bent u deze keer naartoe gegaan?'

'We waren ten noorden van Brown's Bank.'

'In The Gully?'

'Klopt. We waren in The Gully.'

'Prima, prima, schipper!' zei meneer Flood stralend en in zijn handen wrijvend. 'Dat is gewoonweg prima!'

Meneer Flood liep verder over de pier. De schipper keek hem even na, duidelijk bevreemd, en wendde zich vervolgens tot meneer Irwin en zei: 'Ed, wie is die man in vredesnaam? Werkt hij voor de overheid of zo?'

‘Dat is moeilijk te zeggen,’ zei meneer Irwin. ‘Het enige wat ik weet is dat hij een ouwe knar is die honderdvijftien probeert te worden door vis te eten.’

‘Goeie genade!’ zei de schipper. ‘Hoe ver is hij?’

‘Hij is in de negentig,’ zei meneer Irwin.

‘Godallemachtig!’ zei de schipper. ‘Nou, we zijn nooit te oud om te leren. Misschien moet ik ook maar eens vis gaan eten.’

Nadat meneer Flood de boten heeft geïnspecteerd, gaat hij de loods in van de Bond van Vishandelaars. Hij luistert naar het godslasterlijke gekijf tussen de vishandelaars en de inkopers van de viswinkels, stelt een heleboel vragen, tuurt in bakken, neemt hier en daar bewonderend een gestreepte zeebaars of een rode snapper in zijn handen, en brengt marktroddel van de ene kraam naar de andere over. Hij is zo nieuwsgierig dat een paar vishandelaars de andere kant op kijken als ze hem zien aankomen, maar de anderen behandelen hem voorkomend en stellen hem soms aan bezoekers voor als de Burgemeester van de Fish Market. Dan verlaat hij de loods en stapt een van de fileerbedrijven aan South Street binnen en pakt een emmer visafval, of visresten, waarmee hij een paar eenpotige zeemeeuwen voert die hij heeft geadopteerd. De vismarkt voorziet in de levensbehoeften van een zwerm van honderden zeemeeuwen en er zitten altijd een paar verminkte tussen. ‘Dit komt,’ zegt meneer Flood, ‘doordat zeemeeuwen verkeerslichten niet begrijpen. Een stuk van South Street dat door de markt loopt is geplaveid met kasseien. En van tijd tot tijd vallen er in de ochtendspits een paar vissen en soms een hele zooi van een vrachtwagen en worden vermalen door de wielen en in de kieren tussen de kasseien geperst. De meeuwen worden wild als ze dat zien. Ze wachten tot het verkeer tot stilstand komt bij een rood licht, en dan vallen ze uit de lucht als vleermuizen uit de hel en proberen met hun snavels en klauwen de vis uit de kieren te wrikken. Het zijn koppige vogels. Ze gaan er zo in op dat ze niet in de gaten hebben dat het licht verspringt en plotseling, pats boem, is het zware vrachtverkeer boven op ze.

Sommige worden meteen gedood. Sommige breken hun vleugels en klapwieken weg, verschuilen zich ergens en verhongeren. De meeuwen die maar één poot verliezen zijn in staat om door te gaan, maar ze worden door andere meeuwen gepikt en met klauwen toegetakeld en als verschoppelingen behandeld, en ze hebben het heel, heel zwaar.’ De verminkte meeuwen zijn uiterst wantrouwig, maar meneer Flood is erin geslaagd met een paar ervan bevriend te raken. Als hij een pier op sjuwt met een emmer afval cirkelen ze naar beneden en omringen hem. Een of twee meeuwen eten uit zijn hand.

Rond negen uur is meneer Flood klaar met zijn meeuwen voeren. Dan is hij aan zijn eerste borrel van de dag toe. Hij is tegen alleen drinken – hij zegt dat dat tot gemompel leidt – dus loopt hij op zoek naar gezelschap door South Street. Hij gaat vaak naar de zoetwaterafdeling van de markt, in Peck Slip, en nodigt mevrouw Birdy Treppel, een doorgewinterde visvrouw, uit om er eentje te nemen in een bar & grill in de buurt van haar kraam. ‘Ik kan inderdaad wel een neutje gebruiken,’ zegt ze gewoonlijk, ‘om me te ontdooien.’ Meneer Flood en mevrouw Treppel zijn oude vrienden. Ze fascineert hem omdat ze het altijd koud heeft. Mevrouw Treppel handelt in een verscheidenheid aan zoetwatervis, waaronder karpers, houtingen, snoeken en diverse soorten zuigkarpers, en haar uit drie bakken bestaande kraam, deels op het trottoir overdekt met zeildoek en deels in de goot, staat in Peck Slip, vlak onder Water Street, precies in de baan van de wind uit de haven. ‘Ik heb een prachtige plek,’ zegt ze, ‘op de hoek van Griepstraat en Pleurislaan.’ ’s Winters laat mevrouw Treppel het leeuwendeel van haar handel aan een hulp over, terwijl zij een vuur in een oud olievat naast haar kraam laat dansen en het onderhoudt met duigen en afgedankte viskisten. Ze zegt dat het niet erg helpt. Ze hangt rillend rond bij het vuur, met haar armen in haar schort dat ze oprolt en als mof gebruikt. Ze heeft de zenuwachtige gewoonte om op en neer te huppen en met haar voeten te stampen. Ze doet dit zowel in de hitte van de zomer als in de winter; ze schijnt er niet mee te kunnen ophouden. Ze lijkt

ongewoon gezet te zijn, maar ze zegt dat dat misleidend is. ‘Ik ben in werkelijkheid een mager scharminkel, vel over been,’ zegt ze, ‘maar ik heb twaalf lagen kleding aan – dertien, mijn hemd meegerekend. Als je me zonder kleren zag, zou je me niet herkennen.’ Op een ochtend liep ik met meneer Flood over de markt. We bleven staan bij het vuur van mevrouw Treppel en hij zei: ‘Birdy, vertel die man eens hoe koud het kan zijn in Peck Slip.’ ‘Nou, jongen, dat zal ik je vertellen,’ zei ze, en al pratend hupte ze op en neer. ‘Als je midden in de winter naar de Noordpool ging en je tot op je onderbroek uitkleedde en de grootste ijsberg daar uitkoos en een gat groef tot in het binnenste ervan en in dat gat kroop en onder elke oksel een handvol sneeuw stopte en op een ijsblok ging zitten en een schaalje ijs at, nou, dan zou je het bij lange na niet zo koud hebben als in Peck Slip in een jas van schapenvacht bij een vuur in de goot.’

Een ander vooraanstaand persoon van de vismarkt met wie meneer Flood af en toe zijn eerste borrel van de dag drinkt is meneer Hebbes, een levendige zwarte man uit Savannah die een viswinkel drijft aan Lenox Avenue in Harlem en die twee ochtenden per week naar de markt gaat om zijn inkopen te doen. Als hij in een goed humeur is, zingt hij terwijl langs de kramen loopt:

'k Heb makrelen!
'k Heb zuigkarpers!
'k Heb deze!
'k Heb die!
Hebbes!
Hebbes!
'k Ben de Hebbes-man!

Rond elf uur verschijnt meneer Flood bij Sloppy Louie's voor de lunch. De laatste keer dat ik hem opzocht, lunchten we samen. Hij had zijn keus die dag laten vallen op een zeebaars, en terwijl de kok hem grilde zaten wij aan een tafeltje voorin te praten. Er kwam een

jonge vishandelaar binnen in een legeruniform. Hij was op verlof en kwam zijn collega's op de markt opzoeken. Meneer Flood had hem ongeveer een jaar niet gezien. 'Hé, hallo, Pa,' zei de soldaat. 'Leeft u ook nog steeds?' Het gezicht van meneer Flood betrok. 'Luister eens, jongen,' zei hij. 'Dat is een nogal persoonlijke vraag.' Hij werd somber en zei een tijdje niets. Maar toen de kok hem zijn vis bracht, begon hij weer te praten. 'Je heb verdomd gelijk dat ik nog steeds leef,' zei hij terwijl hij zijn vis opende en behendig de graat en vinnen verwijderde. 'Ik voel me zelfs beter dan ik me in jaren heb gevoeld. Ik heb gisteravond achtenveertig oesters gegeten en ik voelde me zo goed dat ik bijna een oestertoeval kreeg.' Hij staarde me even aan. 'Heb jij ooit iemand gezien die een oestertoeval had?' vroeg hij.

'Nee, meneer,' zei ik.

'Beste jongen,' zei meneer Flood, 'mensen die niet gewend zijn aan oesters gedragen zich soms heel vreemd nadat ze er een paar dozijn naar binnen hebben gewerkt. Ik heb veel van dat soort aanvallen gezien. Ik zal je over een zo'n aanval vertellen. Mijn dochter Louise woont in South Walk, Connecticut, en ik bezoek haar één keer per jaar, in de eerste week van september, als het oesterseizoen weer is begonnen. Ik heb een goede vriend in South Norwalk, Drew Radel, directeur van de Andrew Rahel Oyster Company. Drew bezit achtentachtighonderd hectare oesterbedden in de Sound en produceert de grootste oester in de Verenigde Staten, de Robbins Island. Sommige worden zo groot als een omelet. Zijn belangrijkste dok ligt aan de rivier de Norwalk, en als ik mijn dochter bezoek loop ik daar elke dag naartoe en gaan Drew en ik zitten kletsen en oesters eten.

Welnu, in september 1934, tijdens de crisis, zaten Drew en ik op het dok te kletsen toen er drie kerels aan kwamen lopen die zeiden dat ze uit Brooklyn kwamen. Ze namen hun hoed af en vroegen of ze een baantje konden krijgen als dekknecht op een van Drews oesterkotters. Het waren lamlendige kerels, bleek, met afhangelende schouders, net kantoorklerken, drie onderdeurtjes, er zat geen

sprankje leven meer in. Ik denk dat ze in geen maanden hadden gelachen. Drew kreeg medelijden met ze en nam ze in dienst. En voordat ze uitvoeren om een lading oesters binnen te halen, nam hij de schipper apart en zei tegen hem dat hij die Brooklynse jongens zoveel oesters moest laten eten als ze op konden zodra de kotter bij de bedden kwam. “Laat ze zich maar volproppen,” zei Drew. “Misschien brengt het ze een beetje tot leven.”

Nou, toen de kotter die eerste keer terugkwam, viel me op dat die Brooklynse jongens liepen te fluiten. Toen hij de tweede keer terugkwam, viel me op dat ze zongen. Laat in de middag zaten Drew en ik in zijn kantoor op het dok toen de kotter voor de derde keer terugkwam. Kort nadat hij was afgemeerd hoorde ik tumult op het dek en ik ging naar het raam. Die Brooklynse jongens waren aan het lachen, schreeuwen en ravotten en gooiden elkaars hoesden in het water. Ze lieten zich kopjeduikelend vallen. De lucht was vol Brooklynse jongens. Eentje pakte een zinken emmer en begon er met een stok op te slaan – rommeldebom-rommeldebom-boem-boem-boem. Trommelend op de emmer en jodelend marcheerde hij met hoog opgetilde benen het dok op, een ware eenmansband. Een andere maakte een dubbele salto en ging pal aan de rand van het dok op zijn hoofd staan. Hij stond op, schudde zich en begon een liedje te zingen, “Tiptoe Through the Tulips With Me”. “Nee maar!” zei ik tegen Drew. “De oesters hebben hun werk gedaan.”

Even later kwamen ze fluitend Drews kantoor in gemarcheerd. Drew zat een belangrijke brief te dicteren en fronste zijn wenkbrauwen naar hen. “Jongens,” zei hij, “wat hebben jullie hier in godsnaam te zoeken?” Een van hen, de kleinste, grinnikte en zei: “We willen u van het dok af gooien.” “Momenteel,” zei Drew, “heb ik het veel te druk. Je zult me moeten excuseren.” “Nou goed,” zei die kerel, “dan gaan we met u boksen.” Drew zei tegen hen dat hij op dat moment geen tijd had om te boksen, en die kerel zei: “In dat geval gaan we de straat op om iemand anders te zoeken om

mee te boksen. Is dat goed?” “Ja, hoor,” zei Drew, “dat is goed.” Ongeveer een halfuur later ging de telefoon en ik nam op. Het was de brigadier van het politiebureau in South Norwalk, die zei dat hij net twee mannen had opgesloten die beweerden voor de Radel Company te werken. “Dat is vreemd,” zei ik. “Er zouden er drie moeten zijn.” “Blijf even aan de lijn,” zei de brigadier. “Er is een vreselijke herrie op straat.” Ik bleef aan de lijn en even later kwam de brigadier terug. “Alles is in orde,” zei hij. “Ze brengen nu de derde man naar binnen, en daar zijn vier agenten, drie rechercheurs en een paar burgers voor nodig.”

Meneer Flood giechelde. ‘Drew en ik waren zo trots op die Brooklyanse jongens,’ zei hij, ‘dat we er meteen naartoe zijn gegaan om ze vrij te kopen.’

(1944)

De noordkrompen

Op een ochtend in november kreeg ik een brief van meneer Flood, die me uitnodigde om naar het Hartford House te komen om hem te helpen een bushel noordkrompen te verorberen. 'Hopelijk bereikt deze brief je in goede gezondheid en geniet je met volle teugen van het leven,' schreef hij. 'Ik ben gezond, ik mag niet klagen. Volgende week vrijdag krijg ik hier iets wat ik je wil laten zien, iets zeer ongebruikelijks op het gebied van voedsel, een bushel noordkrompen, de geheimzinnige *Arctica islandica*, ook wel bekend als de oceaan- of diepzeevenusschelp. Ik betwijfel of u ooit van het beest heeft gehoord. Tot voor kort hadden slechts een paar mensen in de wereld er een gezien, laat staan er een gegeten. Zo nu en dan vond een visser een kluit lege schelpen van noordkrompen in de buik van een kabeljauw of een schelvis (deze vissen wroeten ze los van de oceaanbodem en slokken ze in hun geheel op en de schelpen worden natuurlijk niet verteerd), en langs bepaalde gedeelten van de kust van New England rukte een orkaan of een grillige storm met een aanlandige wind zo om het jaar ergens een kleine hoeveelheid van de bodem, die op de kust aanspoelde. Een paar daarvan waren dan nog intact, en de mensen die deze op-raapten en aten gaven altijd hoog op over hun smaak, beter dan venusschelpen, strandgapers, surfmossels of scheermessen, beter dan kokkels, alikruiken, sint-jakobsschelpen of wulken, beter dan mosselen, beter dan de meeste oesters die je tegenwoordig krijgt. Langs de hele kust van Boston tot Sheepshead Bay deden de oester-en mosselvisser generaties lang hun best om te ontdekken waar de

noordkrompen vandaan kwamen. Ze dregden hier en ze dregden daar, maar ze konden nergens een bed vinden. Het was een van de geheimen van het ouwe zilte nat. Nu hebben ze eindelijk succes. Sterker nog, ze hebben hun stoutste verwachtingen overtroffen. Ze hebben onlangs dertien bedden ontdekt in de open zee bij Point Judith, Rhode Island. Wat de financiële kant van de zaak betreft, is het alsof ze een oliebron hebben aangeboord. Het zijn kanjers van bedden. Een bed is ongeveer zo groot als Rhode Island zelf, massa's noordkrompen, bergen noordkrompen, miljoenen en nog eens miljoenen, ontelbare bootladingen, een buik vol noordkrompen voor *iedereen*, God zij geprezen. Een van de vishandelaars hier wist vorige week een stel te bemachtigen en we aten ze rauw in de halve schelp. Niets op aan te merken. Een vriend van me in Warren, Rhode Island, tikt volgende week donderdag een bushel noordkrompen voor me op de kop en zet die op The Round-Up, de vistrein die de New York, New Haven & Hartford-spoorwegmaatschappij vijf avonden per week vanuit Boston laat rijden. Ik haal ze vrijdagochtend op de markt op. Kom tegen twaalf uur 's middags langs en tref me in de lobby van het Hartford, dan gaan we wat noordkrompen eten en wat whisky drinken en wat leugens vertellen en "The one-eyed Riley" zingen. Met de meeste hoogachting verblijf ik, H.G. Flood.'

Ik schreef meneer Flood dat ik er vrijdag om twaalf uur zou zijn. Klokslag twaalf uur verscheen ik die dag in de lobby annex bar en eetzaal van het Hartford, maar hij was er niet. Drie van de oude mannen die in het hotel wonen zaten op krukken aan het eind van de bar. Ze zaten over een kaart gebogen die ze hadden uitgespreid, ieder met een potlood, en verdeelden waarschijnlijk naar believen Europa in stukken. Ik kende een van hen, de heer P. J. Mooney, met wie ik weleens een praatje maakte en die mede-eigenaar was van een paar grote havensleepboten, de Nora T. en de Linda Lane. Hij is een schorre oude man met treurige ogen en zo'n enorme pens dat hij zegt zich ervoor te schamen. (Meneer Flood vertelde me ooit dat

meneer Mooney, die een worstelfanaat is, een terugkerende nachtmerrie heeft waarin hij van zijn pens gescheiden raakt, die de vorm aanneemt van een worstelaar zonder hoofd en op hem afkomt. Ze stellen zich op in gevechtshouding, gaan elkaar vervolgens te lijf en worstelen naar het gevoel van meneer Mooney urenlang. ‘Op sommige avonden vloert de pens P. J.,’ zei meneer Flood, ‘en op andere avonden vloert P. J. de pens. Ik zei tegen P. J. dat hij daar een goudmijn in handen had. “Als je dat gevecht in Madison Square Garden laat plaatsvinden,” zei ik tegen hem, “dan zul je geschiedenis schrijven, jullie allebei. Hoe het ook zij,” zei ik, “je zou niet zo over die pens moeten inzitten. In de toekomst, als je te oud en zwak bent om op de been te blijven, zal hij je gezelschap houden.”’) Gus Trein, de hotelier van het Hartford, stond achter de bar als vervanger van de vaste barkeeper en wenkte me. Hij leek bezorgd.

‘Meneer Flood belde net op,’ zei meneer Trein, ‘en vroeg me tegen u te zeggen om naar Tom Maggiani’s te gaan, de scheepsleverancier aan Dover Street. Hij wacht daar op u. Wat voert hij in godsnaam in zijn schild?’

‘Het enige dat ik weet,’ zei ik, ‘is dat hij me heeft uitgenodigd om noordkrompen te komen eten.’

Meneer Trein keek me argwanend aan. ‘Wat voor dingen zei u?’ vroeg hij.

‘Noordkrompen,’ zei ik. ‘Ze hebben in Rhode Island wat noordkrompen gevonden, en meneer Flood heeft er een bushel van besteld.’

Meneer Trein wierp een veelbetekenende blik op meneer Mooney en zei: ‘Hoor je dat, P. J.?’ Meneer Mooney knikte, tikte vervolgens met zijn wijsvinger op zijn voorhoofd en beschreef een cirkel in de lucht. Ik begon me ongemakkelijk te voelen. ‘Hoe gaat het eigenlijk met meneer Flood?’ vroeg ik.

Meneer Trein fronste zijn wenkbrauwen. ‘Om uw Gods zuivere waarheid te vertellen,’ zei hij, ‘maak ik me zorgen om hem. Hij gedroeg zich vanochtend heel eigenaardig, nietwaar, P. J.?’

‘Inderdaad,’ zei meneer Mooney. ‘Zeg dat wel. Noordkrompen, God zal me liefhebben! Dat is weer zo’n waanidee. Die ouwe jongen is malende, zeker weten. Toen hij vanochtend naar beneden kwam, zat ik hier de krant te lezen en ik zei tegen hem: “Goedemorgen, ouwe Flood. Hoe voelt u zich? U ziet een beetje pips.” En hij stond me daar aan te staren alsof hij me niet herkende, alsof hij doodsbang voor me was en schreeuwde: “Hou je bek, Satan!” Toen begon hij door de lobby te stampen, met zijn vuist te zwaaien en tekeer te gaan. “Je zou het een halt moeten toeroepen!” brulde hij. “Doodkisten! Begrafenisondernemers! Lijkwagens! Rouwkamers! Begraafplaatsen! Woodlawn! Cypress Hills! Fresh Pond Crematory! Calvary! Green-Wood! Zo begint de dag verkeerd! Het is meer dan een mens kan verdragen!” Dat brulde hij, woord voor woord. Toen kreeg hij zichzelf onder controle en was hij weer helder en hij keek me strak aan en schold me uit voor ouwe dikbuikige dwaas. “Je zou me een groot plezier doen als je je waffel hield als ik ’s ochtends beneden kom, P. J.,” zei hij tegen me, “verdomde ouwe dikbuikige dwaas die je bent.” Toen liep hij een meter of drie de lobby in en schopte met opzet tegen een stoel. Ik wilde vragen wat er in godsnaam aan de hand was, maar hij stampte rakelings langs me en ging in zichzelf mompelend de zijdeur uit.’

‘Ach, nou ja,’ zei meneer Trein, ‘hij zal wel met het verkeerde been uit bed zijn gestapt. Of anders heeft hij een kater.’

Meneer Mooney snoof. ‘Nee, nee, nee, Gus,’ zei hij. ‘Ik zeg het niet graag, maar ouwe Flood zal het niet lang meer maken. Zijn tijd is gekomen. Ik heb hem de laatste tijd in de gaten gehouden. Hij verzwakt, de arme man. Hij verzwakt zienderogen. Hij kan nu elke dag het loodje leggen.’

Ik was van mijn stuk gebracht door dit gesprek. Ik kwam tot de slotsom dat de knagende angst van meneer Flood voor het hiernamaals hem eronder had gekregen en ik besloot met bange voorgevoelens dat ik hem zou proberen over te halen met me

mee te gaan om met een dokter te praten die ik ken in Beekman Hospital, dat aan Beekman and Water ligt, aan de rand van de vismarktbuurt. Ik nam afscheid van meneer Trein en meneer Mooney en begaf me op weg naar Maggiani's. Ik was behoorlijk gedeprimeerd.

Maggiani's is een leverancier aan vissersboten. Er zijn zestien boten – boomkorkotters, trawlers en mosselkotters – die geregeld tiendaagse reizen maken van de pieren van Fulton Fish Market naar de zandbanken in de Gulf of Maine, en Maggiani's geeft zeven daarvan 'te vreten'; dat wil zeggen: het bedrijf voorziet ze van vlees, kruidenierswaren en uitrusting voor de kombuis. De vissers, van wie de meesten uit Scandinavië of Newfoundland komen, vormen een hechte gemeenschap; ze mengen zich niet vaak onder de vishandelaars en Maggiani's is hun favoriete ontmoetingsplek op de markt. Het is ook een van de favoriete plekken van meneer Flood. Hij gedraagt zich soms alsof Maggiani hem op de loonlijst heeft staan; hij neemt dikwijls de telefoon op en op drukke dagen steekt hij zijn handen uit zijn mouwen en helpt hij bestellingen klaar maken. Het bedrijf is verstopt in de achterste helft van de begane grond van een omgebouwde woning uit de tijd van de revolutie aan Dover Street, een kronkelige steeg die onder de Brooklyn Bridge van Franklin Square naar de rivier loopt. Dit gebouw is van het type dat makelaars uit Manhattan van weleer een bultenaar noemen; het is vierkant als een doos en twee verdiepingen hoog, en het met teerpapier bedekte dak is net zo steil als een omgekeerde 'v'; het is opgetrokken uit zalmkleurige baksteen en ziet er trots en edel uit, tien keer zo edel als het Chrysler Building. Er staan diverse fraaie bultenaars op de markt, een wijk die de oudste en meest opgelapte commerciële gebouwen in de stad bevat. Maggiani's is slecht verlicht, het is er in de zomer net zo koel als een kelder en in de winter net zo warm als een keuken, het ruikt er naar knofflook en het is een aangename plek om te zitten dommelen.

Aan de voorkant, omringd door een verzameling spijlenstoelen en omgekeerde kisten, staat een rechthoekige kolenkachel met een kookplaat erop. In de buurt daarvan staat een kaarttafel met daarop een paar pakjes kaarten, een stapel oude nummers van de *Fishing Gazette*, en een vette *World Almanac*, editie van 1936. Er staat een grote koperen kwispedoor. Er zit een kattenluikje in de deur, en er zwerven meestal twee, drie flinke pakhuis-katten rond. Aan de muur hangen een lithografie van Franklin D. Roosevelt, een roestige zwaardvisharpoen, een foto van de functionarissen van de Fisherman's Union of the Atlantic, een beduimelde Coast and Geodetic Survey-zeekaart van de Nantucket Shoals, een roeispaan met op het blad een grof uitgesneden afbeelding van een meermin, en een bordje met de tekst VROLIJKE MENSEN HEBBEN VEEL VRIENDEN, TREURIGE MENSEN BLIJVEN ALLEEN. Midden op de tegelvloer ligt op zijn kant een melasse-okshoofd dat de hele kamer domineert, met op het spie-eind de tekst SUPERIEURE BARBADOS gesjablonerd; koks op vissersboten nemen op elke reis vele liters superieure melasse mee voor flensjes, bonen en bruin brood. Op de dagen dat de boten in de haven liggen, zit Maggiani's stampvol. Op zulke dagen zet Tommaso Maggiani, de eigenaar, een Palermitaan, gratis borden kaas, gesneden uien en salami onder vliegengaas op de toonbank, en heeft hij een pot koffie op de kookplaat staan, en de rondhangende vissers staan op uit hun stoelen rond de kachel, geeuwen, en maken als ze de geest krijgen hapjes – wat zij 'yam-yams' noemen – voor zichzelf klaar.

Meneer Flood stond in Maggiani's met zijn rug naar de kachel. Hij en meneer Maggiani, die in een draaistoel zat te snurken met zijn voeten op zijn cilinderbureau, waren de enige mensen in de zaak. Zodra ik meneer Flood goed kon bekijken, was ik opgelucht. Zijn ogen stonden alert, zijn gezicht was blozend, zijn schouders waren recht, hij rookte een grote sigaar en hij gaf me een krachtige hand. Zoals gewoonlijk droeg hij als een visbaas rubberen laarzen, een stijve strohoed met gaten erin geknipt, en over zijn blauwe

kamgaren pak een wit schort tot op de enkels. Hij had twee in een stuk krant verpakte Italiaanse broden onder zijn linkerarm. Ik vroeg hem hoe hij zich voelde.

‘Tja,’ zei hij, ‘er zijn van die dagen dat ik iedereen op de wereld haat, in alle soorten en maten, en vandaag begon als zo’n dag, maar ik heb een neutje genomen en nu hou ik van iedereen.’

‘Ja,’ zei ik, ‘ze vertelden me in het Hartford dat u zich vanochtend niet zo goed voelde.’

Meneer Flood keek me doordringend aan. ‘Heb je met P. J. Mooney gesproken?’ vroeg hij.

‘Ja,’ zei ik, ‘inderdaad.’

‘Ik meende al iets van hem in je woorden te bespeuren,’ zei meneer Flood. ‘Wat zei hij tegen je?’

‘Hij leek zich zorgen om u te maken.’

‘Wat heeft hij in godsnaam tegen je gezegd?’

‘Ten eerste,’ zei ik, ‘denkt hij dat die noordkrompen waarover u me schreef een waanidee zijn. Maar dat is toch niet zo?’

‘Probeer je me te beledigen? Wat zei hij nog meer tegen je?’

‘Hij zei dat u zienderogen verzwaakt en dat hij verwacht dat u nu elke dag het loodje kunt leggen.’

Meneer Flood hinnikte. ‘O, zegt hij dat, zegt hij dat?’ zei hij. ‘O, die dikke ouwe dwaas, die ellendige, walgelijke ouwe dikbuikige dwaas! Hij haalde vanochtend het bloed onder m’n nagels vandaan. Daarom ben ik hierheen gegaan met m’n noordkrompen. Als ik ermee naar het Hartford was gegaan, zoals ik van plan was, had ik hem er een paar moeten aanbieden. Ik had altijd een hoge dunk van P. J. Mooney; hij weet aardig wat over het vissen op gestreepte zeebaars, maar hij heeft een gewoonte opgedaan die zo eigenaardig is – ja, zo eigenaardig, zo gruwelijk, zo weerzinwekkend, zo laag dat ik het er niet eens over wil hebben. Ik zal je er later wel over vertellen. Hier, m’n jongen, neem een sigaar.’ Hij presenteerde me een sigaar. Het was een Bulldog Avenue, een in Tampa handgerolde perfecto die vijftenzestig dollarcent per stuk kost; hij koopt ze per

doos. Hij gooide zijn twee broden op de bar en ging Maggiani's koelcel in, een kamertje achterin waarin zijden rundvlees hangen te rijpen. Even later kwam hij naar buiten geschuifeld met een grote mand in zijn armen. De mand was volgeladen met kleine pikzwarte schelpdieren. Grommend zette hij hem op de bar, kantelde hem en liet ongeveer de helft van de inhoud eruit stromen, als betrof het een hoorn des overvloeds – een overvloed aan noordkrompen. Meneer Maggiani werd wakker van het lawaai en schreeuwde: 'Hou op! Hou op! Maak mijn bar niet vies. Ik heb er net nieuw wasdoek op gelegd.'

'Hou je mond, Tommy,' zei meneer Flood, 'en ga weer slapen.'

Hij bestrooide zo'n twee meter van de bar met noordkrompen, deed een stap achteruit en bekeek ze wellustig. Ze waren zo zwart dat ze schitterden, ze waren zo plomp dat ze bijna bolvormig waren, en ze waren prachtig. De kleppen waren stevig opeengeklemd, een teken van gezondheid en versheid – een schelpdier buiten het water blijft dicht tot hij dood begint te gaan, en dan laten de adductors, de twee spieren die de kleppen tegen elkaar houden, hun greep verslappen en gaat de schelp open. Op Fulton Market en de Boston Fish Pier, worden venusschelpen gesorteerd in drie maten: Little Necks, *cherrystones* en *chowders*. Deze noordkrompen waren Little Necks, ongeveer vier centimeter van scharnier naar rand, en ze waren net zo gelijkvormig als zilveren dollars. Meneer Flood haalde een mes tevoorschijn dat hij in een holster draagt, een soort vismes dat fileermes wordt genoemd, en opende een noordkromp voor me. Het vlees was rozegeel, een prachtige kleur, de kleur van het vruchtvlees naast de pit van een perzik met losse pit. Venusschelpen hebben in bepaalde seizoenen gele vlekken, maar deze noordkromp was met uitzondering van de lever en de sifons helemaal geel – de voet, de spieren, de kieuwen, de ingewanden, en zelfs de mantel. Ik at de noordkromp en stelde vast dat hij even mals en zoet was als een Little Neck uit de Great South Bay, het verfijndste baaischelpdier aan de hele kust. Vervolgens dronk ik

het vocht uit de bolle kant van de schelp. Het was rijk, krachtig en zandvrij, maar verrassend genoeg niet zo ziltig als het vocht van de venusschelp; dat was het enige gebrek dat ik aan de *Arctica islandica* kon ontdekken.

Meneer Maggiani kwam naar ons toe met een dienblad met drie tumblers, een karaf water en een driekwartliterfles scotch die ongeveer halfvol was. 'Ik verdraag schelpdieren slecht,' zei hij, 'maar voor de gezelligheid zal ik er toch maar een stuk of zestig, zeventig eten.'

'Tast toe, Tommy,' zei meneer Flood. 'Daar zijn ze voor.' Meneer Maggiani maakte voor ons allebei een glas scotch klaar. Hij schonk een extra slokje in de tumbler van meneer Flood en meneer Flood glimlachte. 'De wijsheid komt met de jaren,' zei hij, 'maar wat ik in elk geval heb geleerd is de werkelijke waarde van een dollar, een vriendelijk woord en een glas whisky.' We dronken. Meneer Flood haalde zes citroenen en zes limoenen uit de zakken van zijn schort en halveerde ze met zijn fileermes om ze uit te knippen over de noordkrompen. Vervolgens begon hij een van de Italiaanse broden te snijden. Meneer Flood eet geen Amerikaans fabrieksbrood; hij noemt dat grom, een woord dat door vishandelaars wordt gebruikt voor het afval dat overblijft nadat een vis is schoongemaakt. 'Ik betwijfel of een varken het zou eten,' zegt hij, 'tenzij het is geroosterd en met boter en marmelade besmeerd en hij op het punt staat van de honger om te komen.' Om de andere dag loopt meneer Flood 's ochtends naar de *panetteria italiana*, een klein bakkerijtje aan Elizabeth Street, en koopt een paar broden. Hij gebruikt zijn maaltijden in restaurants in de vismarktbuurt – Sloppy Louie's, de eetzaal van het Hartford, Sweet's en Libby's – en hij neemt altijd zijn eigen brood mee. Net als de meeste Siciliaanse bakkers uit de buurt bakt mevrouw Palumbo broden in tal van vormen, waarvan sommige symbolen zijn die beschermen tegen het Boze Oog. De broden die meneer Flood die dag bij zich had waren lang, volkoren, s-vormig en versierd met kerven.

Meneer Maggiani, die toekeek hoe meneer Flood sneed, zei: ‘Hugh, weet jij hoe zo’n brood heet?’

‘Ik heb het ooit gehoord,’ zei meneer Flood, ‘maar de naam is me ontschoten.’

‘Het heet een *cosa minuta a zighizaghi*, een klein ding met zigzags,’ zei meneer Maggiani. ‘De s staat voor *sapienza* – wijsheid.’

Meneer Flood gromde. ‘Hoe het in godsnaam ook heet,’ zei hij, ‘het is lekker. Mevrouw Palumbo weet wat ze doet. Ze zet geen advertenties in de kranten om grove leugens te vertellen over haar vitaminen, ze heeft geen radioprogramma dat tettert en schettert over haar verrijkte brood, ze verpakt haar broden niet in cellofaan, ze heeft niet eens telefoon. Ze bakt gewoon zoals haar betovergrootvader ook bakte. Als gevolg daarvan is haar brood godzijdank, nee maar, geschikt om te eten. Ik heb niks tegen vitaminen, wat dat ook mogen zijn, maar God heeft zich tot nu toe altijd over die kwestie ontfemd – God en de natuur, en niet een of andere opgeblazen wetenschapper. Jaren geleden was brood de maatstaf van het leven. Het zag er lekker uit, het rook lekker, het smaakte lekker en het bevatte alle vitaminen die een mens kon verdragen. Toen begonnen de bakkers te knoeien en rommelen met hun methoden om ze te verbeteren en kregen het uiteindelijk voor elkaar dat een brood nog minder voedzaam was dan een baksteen. Nu stoppen ze de vitaminen er op een wetenschappelijke manier weer in – de manier waarop God het deed beviel hun niet; die is niet gecompliceerd genoeg – en ze hebben het lef om er op de radio over op te scheppen; ze zouden zich van schaamte niet meer moeten durven vertonen.’

Meneer Maggiani had niet veel aandacht besteed aan de opmerkingen van meneer Flood; hij luistert maar met een half oor naar hem. Nu tuitte hij zijn lippen en knikte een paar keer. ‘Wetenschap is iets geweldigs,’ zei hij vroom. ‘Het is prachtig wat ze allemaal kunnen.’ Meneer Flood starde hem een ogenblik aan en liet de zaak toen rusten. We namen nog een rondje scotch. Meneer Maggiani

vond een mes voor mij en een voor zichzelf, en wij drieën gingen met de noordkrompen aan de slag.

‘Het bed waar deze mand noordkrompen uit komt heet Bed Nummer Twee,’ zei meneer Flood. Hij is een van die mensen die tegelijk kunnen eten en praten. ‘Het ligt drieënhalve kilometer ten zuidoosten van de brulboei bij Point Judith, Rhode Island. Het water daar is vierentwintig tot zesendertig meter diep. Daarom heeft het zo lang geduurd om de noordkrompen te vinden. De bodem van Nummer Twee is modderig, wat de Coast and Geodetic Survey-zeekaarten slikkerig noemen, en is bijna helemaal bedekt met noordkrompen. Ze zijn net zo dik gezaaid als bacillen. Baaischelpdieren komen uit veel ondieper water. Om je een idee te geven: het water boven de meeste venusschelpbedden in Great South Bay is slechts drieënhalve meter diep. De noordkrompvisser van Rhode Island bevissen de oceanbedden met dezelfde soort kotters die oestervissers gebruiken, alleen zijn de kabels langer. Ze laten een kor aan een stalen kabel zakken en slepen hem over de bodem. De kor ploegt de modder om en de noordkrompen worden in een groot ijzeren zakvormig raamnet gegooid die aan het uiteinde van de kor is gehangen. Ze slepen een kwartier en dan halen ze op en lossen ze het net op het dek. De noordkrompen brengen zakken vol geld op. Ze krijgen een dollar tot anderhalve dollar per bushel.’

‘Dat klinkt niet zo best,’ zei meneer Maggiani. ‘Ik heb onlangs nog gehoord dat venusschelpen tweeënhalve tot drie dollar opleveren.’

‘Een kotter kan vijftig bushels venusschelpen per dag binnenhalen,’ zei meneer Flood, ‘als de bemanning het niet erg vindt zich een breuk te werken. Dezelfde boot kan tweehonderdvijftig bushels noordkrompen per dag binnenhalen en gewoon langs de kust blijven varen. Dat is het verschil. Ik heb gehoord van een boot die vijfhonderdachtendertig bushels in zes uur kon binnenhalen. Bovendien liggen de meeste bedden buiten de grens van vierënhalve

kilometer en er zijn geen restricties op de lengte van het seizoen en de omvang van je vangst; je mag het hele jaar door vissen en je mag zoveel binnenhalen als je kunt. Noordkrompen hebben één nadeel, een nadeel op het gebied van merchandising: ze zijn niet geschikt voor rauwe consumptie, voor consumptie in de halve schelp. Je kunt alleen de jonge noordkrompen in de halve schelp eten, dat wil zeggen de Little Necks, zoals deze hier. Jonge noordkrompen zijn wat mij betreft de meest verfijnd smakende schelpdieren ter wereld, maar als ze tot cherrystone-formaat groeien worden ze grover van smaak. Daarbij komt dat ze minder goed bestand zijn tegen reizen dan baaischelpdieren; ze zijn bederfelijker en hun schelpen zijn broos. Alle noordkrompen op de bodem van deze mand zijn waarschijnlijk gebroken en geplet. Noordkrompen zijn perfect voor in de stoofpot – zowel de oude als de jonge – en daar verkopen de Rhode Islanders ze voor. De verpakkingsfabrieken in Warren en Bristol en East Greenwich kopen alles wat naar hun dokken wordt gebracht, en ze openen de hele vangst en blikken die in. Ze stoppen ze in vierliterblikken en verkopen ze aan hotels en restaurants en soepfabrieken. Ze laten zich niet in met de handel in noordkrompen voor rauwe consumptie. Als het grote publiek er een paar wil voor rauwe consumptie, dan zullen ze naar de dokken moeten gaan om ze van de boten te kopen, tenzij ze een vriend in de business hebben – doodzonde. Tommy, stop 's even met eten en zeg me wat je van deze noordkrompen vindt.'

'Het enige wat ze op het gebied van schelpdieren overtreft,' zei meneer Maggiani, 'zijn uit de schelp gegeten baaikammosselen – de hele rauwe kammossel en niet alleen die spier die ze in restaurants frituren.'

Meneer Flood was tevreden. 'Ik zal je wat vertellen, Tommy,' zei hij, 'het is mijn ervaring dat zo'n beetje elk dier dat in een schelp leeft en uit zout water komt een lekkernij is. In 1940 raakten de oesterbedden in Great Peconic Bay besmet met ongedierte, miljoenen gastropoden die muiltjes worden genoemd, een soort zeeslakken, de

Crepidula fornicata. Deze slakken hechten zich in grote stapels en trossen aan oesterschelpen, de ene boven op de andere, en verstikken de oesters. Met een vriend van me, Drew Radel, wiens familie de bedden van Robbins Island bezit, ging ik die winter rond kerst naar de baai. Drew mest zijn voorraad vet in de North Race, een snelle waterstroom tussen Great en Little Peconic, en het zijn de grootste, mooiste oesters in de Verenigde Staten. Ze zijn zo groot en mooi dat Drew voor de oorlog honderden vaten met een snelle oceaanboot naar Parijs, Londen en Dublin verscheepte, de belangrijkste oesteretende steden van Europa. Drew nam me mee naar een verwoest bed in de Race, een bed met zo'n driehonderdduizend oesters erin en meer dan vier keer zoveel muiltjes. Het was genoeg om je hart te breken. Ik nam een muiltje in mijn hand, een beestje met een lengte van een kleine vier centimeter, en ik dacht bij mezelf: ik vraag me af hoe jij smaakt. Ik pakte m'n mes en ik pulkte het vlees uit een ervan en at het op, en Drew en de schipper van de oesterkotter keken naar me alsof ik een paria was van de menselijke samenleving. Ik at er nog een, en ik bleef eten, en ik zei tegen Drew: "Drew, jongen," zei ik, "ik pleeg heiligschennis als ik het zeg, en ik schaam me diep, maar deze kleine klootzakken smaken verdomme bijna net zo goed als oesters." Hij brak er een paar open, at ze en moest me gelijk geven. Zei dat hij ze naar kreeftenlever vond smaken. Ik zei tegen hem dat hij ze een Franse naam moest geven en het Waldorf-Astoria moest omkopen om er een paar voor drieënhalve dollar per dozijn op het menu te zetten. "Creëer er vraag naar," zei ik, "en je probleem is opgelost." Hij zei dat hij voor geen goud ter wereld in die kringen ging handelen. Hoe het ook zij, het volgende jaar verdwenen ze, de meeste. Ze komen en gaan in cycli, zoals heel veel soorten ongedierte.'

De wind die van de rivier kwam deed de ramen van Maggiani's rammelen. Meneer Flood ging naar de kachel, pookte het vuur op, gooide er een schep kolen in en keerde terug naar de noordkrom-

pen. Hij zat een tijdje zwijgend te peinzen. Toen begon hij weer te praten. ‘Ik heb je beloofd dat ik je over de eigenaardige gewoonte van meneer Mooney zou vertellen, toch?’ vroeg hij.

‘Ja, meneer,’ zei ik.

‘Dit is iets wat ik een jongeman niet zou mogen vertellen,’ zei meneer Flood, ‘maar het prettigste nieuws voor elk mens van boven de vijftien is het nieuws dat een ander mens van rond die leeftijd net is overleden. Maar alleen als de overledene geen familie is en soms zelfs al hij dat wel is. Je trekt een somber gezicht en zegt tegen iedereen hoe verdrietig en triest het je stemt, maar je denkt bij jezelf: nou, die heb ik mooi overleefd. Godzijdank was hij het en niet ik. Je denkt bij jezelf: eentje minder. Wat meer ruimte voor mij. Ik heb me behoorlijk in die kwestie verdiept en ik moet de eerste man of vrouw op leeftijd nog vinden die diep vanbinnen niet hetzelfde voelt. Het vrolijkt je op de een of andere manier op, God vergeve me dat ik het zeg. Ik schaamde me er vroeger voor, maar ik zie nu in dat je er niets aan kunt doen, het is gewoon de natuur. In het Hartford zitten een stuk of vijftien ouwe knarren in de leeftijd van vijftien tot vijftachtig, en zoals dat soms gaat waren ze een paar maanden geleden allemaal tegelijk gedepri-meerd. Iedereen liep al dagenlang met een somber gezicht rond en werd met de minuut somberder; ze waren allemaal uitgepraat; ze werkten elkaar op de zenuwen; een man bestelde een biertje en ging in zijn eentje naar het eind van de bar om het op te drinken; je zei iets tegen een man en hij gaf je geen antwoord. Het was bijna zover gekomen dat ze elkaar in het gezicht spuugden. Toen ik op een middag rond vier uur naar binnen liep, stonden ze allemaal aan de bar, stuk voor stuk, de hele bups, en kochten drankjes voor elkaar en sloegen elkaar op de schouder. Een stuk of drie hadden het stadium bereikt dat ze in gezang uitbarstten. Ze waren allemaal weer vrienden. Ik vroeg een van hen wat er was gebeurd, en hij zei tegen me: “Heb je het nieuws niet gehoord? Ouwe Dan van even verderop is een uur geleden dood neergevallen, de arme ke-

rel. Terwijl hij het haar van een klant stond te knippen stortte hij neer en stierf.” Ouwe Dan was een kapper aan Fulton Street; had daar al vijftig jaar een zaak met twee stoelen; de hele meute van het Hartford ging naar hem toe; een zeer waardige man; iedereen mocht hem graag; hij had geen vijanden. Ik dacht bij mezelf: goddeloze monsters die jullie zijn! Een arme oude ziel valt dood neer en jullie knappen ervan op! Maar ik moet eerlijk zijn. Even later hing ik met de anderen aan de bar en lulde over hoe triest het was, en wat een prima kerel Ouwe Dan was geweest, en hoe hij me de vorige dag nog had geschoren en mijn haar had gewassen, en ik dronk meer dan ik aankon en voelde me beter dan ik me ik weet niet hoe lang had gevoeld.

Welnu, meneer P. J. Mooney is een afschuwelijk, afschuwelijk geval van waar ik het over heb, verreweg het ergste dat ik ooit heb gezien. Hij komt 's ochtends in vliegende haast naar beneden, pakt de *Times* en slaat die open bij de begrafenisadvertenties en overlijdensberichten. De *Times* heeft de beste overlijdensberichten, alle details. En dan zit hij daar vrolijk neuriënd zijn koffie te drinken terwijl hij doorneemt wie er sinds gisteren is overleden. En hij praat in zichzelf. Hij zegt: “Nou, vriend,” zegt hij, terwijl hij naar de foto van een of andere arme overledene kijkt, “ik heb je overleefd. Jij mag dan wel een van de grootste investeringsbankiers van onze tijd zijn geweest, je mag dan wel een vermogen van dertig miljoen hebben nagelaten, je mag dan wel een leider zijn geweest in sociale en financiële kringen in New York en Palm Beach, maar ik heb je overleefd. Jij ligt in de rouwkamer, ouwe rukker die je bent, jij en je dertig miljoen, en ik, P. J. Mooney, weledele heer, zit hier een lekker groot bord eieren met ham te eten, en ik neem vanochtend geen twee koppen koffie, ik neem er drie.” Dat hele gedoe werkte me altijd een beetje op de lachspieren. Als ik beneden kwam, zei ik tegen hen: “Zitten er vanmorgen nog goede tussen, P. J.?” En hij antwoordde dan heel opgewekt: “De directeur van een groot staalbedrijf, al flink op leeftijd, zevenentachtig, heeft een beroerte gehad.

Het is triest,” zei hij, “heel triest.” En dan gaf hij je alle details, de naam van de begrafenisondernemer die voor de uitvaart zorgde, de naam van de begraafplaats, hoe lang de laatste ziekte had geduurd, wie hij achterliet en dat soort dingen.

De laatste tijd, de afgelopen maand of daaromtrent, heeft P. J. de gewoonte aangenomen de oude mannen in het Hartford te bestuderen. Ik heb hem diverse keren betrappt terwijl hij naar deze of gene zat te staren, hem grondig zat te bekijken, hem monsterde, en ik wist zeker wat hij aan het doen was; hij was aan het inschatten hoe lang ze nog hadden te leven. Op een dag betrapte ik hem erop dat hij mij aan het bekijken was. Daar schrok ik van. Het gaf me een onbehaaglijk gevoel. Het bracht me van m'n stuk. En hij heeft ook de gewoonte aangenomen om naar de gezondheid van mensen te informeren; hij is erg nieuwsgierig naar hoe je je voelt. Hij zegt: “Heb je vannacht goed geslapen?” En hij zegt: “Jij hebt zo te zien de bibberitis. Je kunt lang niet meer zoveel drinken als vroeger, hè?” En hij zegt: “Meneer Flood, het schijnt me toe dat u er vanochtend net zo oud uitziet als u bent. We worden er allemaal niet jonger op.” En gisteravond kwam hij met een hele nare vraag op de proppen. “Meneer Flood,” zei hij, “als u geveld was door een ernstige ziekte en de dokter zei dat er geen hoop meer was, wat zou u dan doen?” En ik zei tegen hem: “Dat zal ik je vertellen, P. J., ik zou de meest godsgruwelijke scène maken die een op sterven liggende man in de geschiedenis van het menselijke ras ooit heeft gemaakt. Ik zou steunen en kreunen en janken en blèren tot de bakstenen in de muur los gingen zitten. Ik zou niet in bed blijven. Ik zou opstaan, een gestreepte broek en een zware overjas aantrekken en ik zou de telefoon pakken en contact opnemen met allerlei predikers: dominees, priesters, rabbi's, het Leger des Heils, de mohammedanen, Father Divine en wie er ook maar zou willen komen, en ik zou tegen hen zeggen: ‘Bid, broeders, bid! Het kan geen kwaad, en misschien doet het me goed.’ En terwijl zij baden zou ik ‘Vaste rots van mijn behoud’ zingen en net zoveel sterke drank drinken als ik van de dokter

zou mogen.” Ik dacht dat ik hem daarmee de mond zou snoeren, maar het was slechts verspilling van adem. Hij wilde vervolgens weten of ik mijn testament had opgesteld, of ik er goed over had nagedacht wat ik op mijn grafsteen gebeiteld wilde hebben, of ik favoriete gezangen had die ik op mijn begrafenis gezongen wilde hebben. “Hou je mond,” zei ik tegen hem, “hou in godsnaam je mond!” En toen ik vanmorgen beneden kwam, had ik om te beginnen een kater, een katzenjammer, en hij had die taxerende blik in zijn ogen en zei tegen me: “Goedemorgen, ouwe Flood. Hoe voelt u zich? U ziet een beetje pips.” En ik ging door het lint, danste in het rond en maakte een enorme stampij. Als hij nog één keer naar mijn gezondheid informeert, of als hij alleen al goedemorgen zegt, zal ik hem beleefd antwoord geven, als een heer, en ik zal wachten tot hij de andere kant op kijkt, en dan zal ik iets zwaars oppakken en hem tegen de vlakte slaan.’

‘In mijn ogen,’ zei meneer Maggiani, ‘zijn die vragen die meneer Mooney u stelt persoonlijke vragen. Ik zou het niet dulden.’

‘Ik duld het ook niet langer,’ zei meneer Flood. ‘Ik ga er paal en perk aan stellen. Het enige wat ik wil in deze wereld is een beetje rust en kalmte, en door hem sla ik helemaal op hol. Een tijdje geleden hoorde ik een predikant op de radio over de kalmte van oude mensen praten, en ik dacht bij mezelf: onwetende man die je bent! Ik ben vierennegentig en ik heb nooit ook maar enige noemenswaardige kalmte gekend. Mijn hoofd is gewoon een heksenketel van spijt. Ik heb geen spijt van wat ik heb gedaan, ik heb spijt van wat ik niet heb gedaan. Afgezien van de fles, heb ik altijd het rechte pad bewandeld; een huisvader, een goede kostwinner, nooit ondeugend geweest, nooit gemeen gedaan, en ik heb er spijt van. In de zomer van 1902 scheelde het maar heel weinig of ik kwam in ernstige problemen met een getrouwde vrouw, maar ik had een gevecht met mijn geweten en mijn geweten won, en wat is het resultaat? Ik heb twee echtgenotes gehad, goede, christelijke vrouwen, en ik kan me nauwelijks herinneren hoe ze eruitzagen, maar het gezicht van die